

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 808/2015-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. marca 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) o sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice, zastúpenej advokátom JUDr. Gabrielom Gulbišom, Němcovej 22, Košice, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 128/2014 a jeho uznesením z 30. apríla 2014, za účasti Krajského súdu v Nitre, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 128/2014 a jeho uznesením z 30. apríla 2014 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 15 CoE 128/2014 z 30. apríla 2014 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. februára 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej advokátom JUDr. Gabrielom Gulbišom, Němcovej 22, Košice, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 1843/2011 a jeho uznesením z 15. apríla 2013 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“), postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 128/2014 a jeho uznesením z 30. apríla 2014 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 ECdo 260/2014 a jeho uznesením z 27. októbra 2014 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka uzavrela s [REDACTED] (dodávateľka) 1. decembra 2009 zmluvu o sprostredkovaní poistenia (ďalej len „sprostredkovateľská zmluva“) v zmysle § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka, predmetom ktorej bolo dodávanie (sprostredkovanie) poisťných zmlúv pre sťažovateľku (odberateľku), a to za úhradu. Dodávateľka sa na základe sprostredkovateľskej zmluvy 18. decembra 2009 zmenkovo zaviazala, že sťažovateľke do 31. marca 2010 zaplatí zmenkovú pohľadávku v sume 497,91 €. Z dôvodu, že zmenka nebola ku dňu splatnosti zaplatená, sťažovateľka na základe rozhodcovskej doložky, ktorá bola súčasťou sprostredkovateľskej zmluvy, podala Arbitrážnemu súdu v Košiciach (ďalej len „arbitrážny súd“) 12. apríla 2011 žalobu. Arbitrážny súd vydal 19. mája 2011 rozsudok sp. zn. 3 Cb 07/2011 (ďalej len „rozsudok z 19. mája 2011“), v ktorom povinnú zaviazal zaplatiť sumu 497,91 € s úrokom 6 % ročne zo sumy 497,91 € od 1. apríla 2010 až do zaplatenia, ako aj trovy rozhodcovského konania v sume 230 €.

Sťažovateľka z dôvodu, že dodávateľka dobrovoľne neplnila to, čo jej bolo uložené na základe rozsudku arbitrážneho súdu z 19. mája 2011, podala proti nej návrh na vykonanie exekúcie, na základe ktorého súdny exekútor [REDACTED] (ďalej len „súdny exekútor“) požiadal okresný súd o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Okresný súd napadnutým uznesením žiadosť súdneho exekútora zamietol. Napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil ako vecne správne napadnutým uznesením krajský súd. Dovolanie sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu krajského súdu najvyšší súd odmietol ako neprípustné v zmysle § 218 ods. 1 písm. c) v spojení s § 243b ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že v dôsledku administratívneho omylu sa do konania pred okresným súdom „dostala“ poisťná zmluva uzatvorená medzi „povinným a oprávnenou“, pričom «z podstaty veci uvedená poisťná zmluva s exekučným titulom a ani spisom Rozhodcovského súdu nemala nič spoločné a to ani skutkovo a ani právne. Okresný súd však... použil uvedenú poisťnú zmluvu ako rozhodujúci „dôkaz“, na ktorom založil svoj rádobý „hlbokomyselný rozbor“ akejsi neprijateľnej podmienky v podobe rozhodcovskej

doložky uvedenej v poisťnej zmluve, aj keď mu muselo byť jasné už z preskúmania samotného exekučného titulu..., že sa zjavne nejedná o spotrebiteľský vzťah.»

Podľa sťažovateľky „Okresný súd v rozpore s § 157 ods. 2 nielenže presvedčivo nezdôvodnil, ale on vôbec nijako nezdôvodnil ako zistil..., že rozhodcovská doložka v poisťnej zmluve bola právnym základom konania Rozhodcovského súdu. Pritom je podstatné, že súd skutočnosti nevytvára, ale zisťuje. Rovnako nezdôvodnil v akej príčinnej súvislosti je podľa neho uvedená poisťná zmluva so samotnou zmenkou, ktorej nezaplatenie a vymáhanie bolo meritom rozhodnutia Rozhodcovského súdu. ... Rovnako nijako, a už vôbec nie presvedčivo... okresný súd nezdôvodnil ani na akom skutkovom základe dospel ku svojmu právnemu záveru, že [REDAKOVANÉ]... vystupovala v predmetnom zmenkovou vzťahu ako spotrebiteľ.“

Sťažovateľka v odvolaní proti napadnutému uzneseniu okresného súdu uviedla argumenty preukazujúce procesné a hmotnoprávne pochybenia okresného súdu spočívajúce v chybnom skutkovom závere, že s prípadom nesúvisiaca poisťná zmluva je základom zmenky, o ktorú vo veci išlo. Krajský súd „preskúmal rozhodnutie a postup súdu prvého stupňa údajne v medziach podaného odvolania a dospel ku záveru, že odvolanie nie je dôvodné, a odvolanie pod sp. zn. 15 CoE/128/2014 zo dňa 30. 4. 2014 odmietol. V odôvodnení krajský súd bez toho, aby v ňom vysvetlil, v čom sa odvolateľ mýli vo svojej právnej argumentácii obsiahnutej v odvolaní, že okresný súd založil svoje prvostupňové rozhodnutie na skutkovo ničím nepodloženom tvrdení, že právnym podkladom sporu je poisťná zmluva a v nej uvedená rozhodcovská doložka, pokračoval krajský súd v rozvíjaní svojich úvah na základe takto nesprávne zisteného skutkového stavu zo strany okresného súdu. Krajský súd sa nevyrovnal ani s jedným argumentom odvolateľa, i keď tak bol povinný v súlade s judikatúrou ESĽP urobiť, pretože argumenty odvolateľa, ak by ich preukazne súd posúdil ako opodstatnené, zjavne museli viesť ku zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa. ... uznesenie krajského súdu je tiež nepreskúmateľné, extrémne arbitrárne a právne závery v ňom svojvoľné, ústavne neudržateľné. Uvedené rozhodnutie nedalo žiadnu odpoveď na právne argumenty sťažovateľa obsiahnuté v odvolaní, čo predstavuje ďalšie flagrantné porušenie práva oprávneného na konanie pred súdom.“

Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodňovala dovolacími dôvodmi podľa § 237 písm. f) OSP, t. j. odňatím možnosti konať pred súdom a podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP, t. j. z dôvodu existencie inej vady konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Podľa sťažovateľky najvyšší súd *«mohol a mal... opodstatnene aplikovať na daný prípad (inak nezmyselne formulované) ustanovenie § 243b O. s. p., ktoré mu ukladá „zrušiť rozhodnutie súdu, ak v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia nebol dostatočne zistený skutkový stav“»*.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v spojení s právom sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo sťažovateľa na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo sťažovateľa na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako i právo garantované čl. 20 ústavy ako i právo garantované podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 10. 2014 sp. zn. 7 ECdo/260/2014 a postupom a uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 30. 4. 2014 sp. zn. 15 CoE/128/2014 a postupom a uznesením Okresného súdu v Nových Zámkoch zo dňa 15. apríla 2013 pod sp. zn. 10 Er/1843/2011 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 10. 2014 sp. zn. 7 ECdo/260/2014 a uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 30. 4. 2014 sp. zn. 15 CoE/128/2014 a uznesenie Okresného súdu v Nových Zámkoch zo dňa 15. apríla 2013 pod sp. zn. 10 Er/1843/2011 sa rušia a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 284,08 eur, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet JUDr. Gabriel Gulbiš, advokát, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 808/2015 z 2. decembra 2015 prijal sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu uznesením krajského súdu sp. zn. 15 CoE 128/2014 z 30. apríla 2014 na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu krajského súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu krajského súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľky a predseda krajského súdu, zastúpený podpredsedom tohto súdu, ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predseda krajského súdu, zastúpený podpredsedom tohto súdu, vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr 1603/15 zo 14. januára 2016 ústavnému súdu oznámil, že *„posúdenie vecnej správnosti alebo nesprávnosti napádaného rozhodnutia nie je v mojej kompetencii, nakoľko takéto oprávnenie má súd v jednotlivých štádiách konania, t. j. v rámci riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov, ak sú na to splnené predpoklady vyplývajúce z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Z uvedeného dôvodu ponechávam na posúdenie Ústavnému súdu Slovenskej republiky, či postupom Krajského súdu v Nitre došlo k porušeniu jeho základných práv v rozsahu, ako sú uvedené v samotnej ústavnej sťažnosti.“*

Právny zástupca sťažovateľky možnosť zaujať k vyjadreniu predsedu krajského súdu zo 14. januára 2016 stanovisko nevyužil.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka namieta porušenie ňou označených základných práv podľa ústavy, listiny a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu tým, že krajský súd sa v napadnutom konaní nevysporiadal s jej odvolacími námietkami smerujúcimi proti hmotnoprávnym a procesnoprávnym záverom obsiahnutým v napadnutom uznesení okresného súdu. Sťažovateľka v odvolaní uviedla argumenty preukazujúce procesné a hmotnoprávne pochybenia okresného súdu spočívajúce v chybnom skutkovom závere, že s prípadom nesúvisiaca poisťná zmluva je právnym základom zmenky, o ktorú vo veci išlo. Krajský súd napadnutým uznesením dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, a preto rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil ako vecne správne, pričom vôbec neozrejmil v reakcii na sťažovateľkinu podstatnú námietku, z akých dôvodov je *„právnym podkladom sporu poisťná zmluva a v nej uvedená rozhodcovská doložka“*.

Podľa sťažovateľky je napadnuté uznesenie krajského súdu nepreskúmateľné, extrémne arbitrárne a právne závery v ňom uvedené sú ústavne neudržateľné.

Sťažovateľka v sťažnosti tvrdí, že sa žalobou doručenou arbitrážnemu súdu 12. apríla 2011 proti dodávateľke (povinná, pozn.) domáhala zaplatenia sumy 497,91 € na podklade sprostredkovateľskej zmluvy z 1. decembra 2009 uzavretej medzi ňou a dodávateľkou v zmysle § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka. Predmetom sprostredkovateľskej zmluvy bolo dodávanie (sprostredkovanie) poisťných zmlúv pre sťažovateľku (odberateľku), a to za úplatu. Dodávateľka sa na základe tejto sprostredkovateľskej zmluvy 18. decembra 2009 zmenkovo zaviazala, že sťažovateľke do 31. marca 2010 zaplatí zmenkovú pohľadávku v sume 497,91 €. Žalobu sťažovateľka podala v zmysle dojednanej rozhodcovskej doložky, ktorá bola súčasťou sprostredkovateľskej zmluvy a ktorá zakladala právomoc arbitrážneho súdu z dôvodu, že zmenka nebola ku dňu splatnosti zaplatená.

Zo skutočností uvedených v časti I tohto nálezu vyplýva, že sťažovateľka z dôvodu, že dodávateľka dobrovoľne neplnila to, čo jej bolo uložené na základe rozsudku

arbitrážneho súdu z 19. mája 2011, podala proti nej návrh na vykonanie exekúcie, na základe čoho súdny exekútor požiadal okresný súd o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Okresný súd napadnutým uznesením žiadosť súdneho exekútora zamietol. Napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil napadnutým uznesením ako vecne správne krajský súd.

Z napadnutého uznesenia okresného súdu vyplýva, že exekučným titulom vo veci sťažovateľky je rozsudok arbitrážneho súdu z 19. mája 2011, pričom právomoc arbitrážneho súdu bola v súlade s odôvodnením rozsudku arbitrážneho súdu založená rozhodcovskou doložkou obsiahnutou v zmluve o sprostredkovaní poistenia uzavretej medzi sťažovateľkou a povinnou (bod 7.1 čl. 7).

V odôvodnení napadnutého uznesenia okresného súdu sa ku skutkovým zisteniam rozhodujúcim pre posúdenie vo veci žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uvádza, že vydaniu exekučného titulu *„predchádzala poistná zmluva uzatvorená medzi účastníkmi dňa 27. 10. 2009, na základe ktorej sa oprávnený dohodol s povinnou na poistení, a to na životné poistenie, úrazové poistenie na dobu 15 rokov. ... Súčasťou zmluvy sú aj osobitné zmluvné dojednania, ktoré v bode 3 hovoria, že poisťník a poisťovňa týmto vyjadrujú svoju vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že sa na miesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia rozhodcovskému konaniu v zmysle XV. časti všeobecných poistných podmienok Toto ustanovenie chápu zmluvné strany ako rozhodcovskú doložku.“*

Okresný súd v ďalšej časti napadnutého uznesenia vyslovil záver, že medzi sťažovateľkou a povinnou (dodávateľkou) ide o spotrebiteľský vzťah, keďže:

„Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Poistná zmluva poskytnutá oprávneným túto charakteristiku spĺňa. Súčasťou poistnej zmluvy boli bez akýchkoľvek pochybností všeobecné poistné podmienky, ktoré povinný ovplyvniť nemohol, nakoľko boli pripravené už vopred pre veľký počet spotrebiteľov“, pričom zdôraznením, že „rozhodcovská doložka v predmetnej veci, ktorá mala založiť

legitimitu pre exekučný titul v predmetnom konaní, znemožňuje voľbu spotrebiteľa dosiahnuť rozhodovanie sporu štátnym súdom, ak dodávateľ ešte pred spotrebiteľom podal žalobu na rozhodcovskom súde. Rozhodcovskú doložku si spotrebiteľ osobitne nevyjednal a nemal na výber vzhľadom na jej splynutie s ostatnými štandardnými podmienkami.“. Na tomto základe okresný súd v napadnutom uznesení uzavrel, že rozhodcovská doložka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, v dôsledku čoho je samotný exekučný titul nevykonateľný, „keďže ho vydal orgán, ktorý na to zmocnený nebol, pretože konal na základe rozhodcovskej doložky, ktorá platná nie je“.

V odvolaní proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažovateľka spochybnila predovšetkým skutkové závery okresného súdu, ako aj ich právne posúdenie. Sťažovateľka predovšetkým namietala, že z napadnutého uznesenia okresného súdu predovšetkým nie je zrejmé, „na základe čoho súd konštatoval, že sa tu jedná o spotrebiteľskú zmluvu. V prvom rade súd mylne konštatoval, že sa jedná o právny vzťah na základe poistnej zmluvy. Arbitrážny súd v rozhodcovskom rozsudku rozhodoval o zmenkovej pohľadávke, na základe predloženej zmenky a príslušnosť a právomoc súdu bola daná rozhodcovskou doložkou uzavretou medzi oprávneným a povinným v Zmluve o sprostredkovaní poistenia uzavretou dňa 1. 12. 2009 v zmysle § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka a zákona č. 340/2005 Z. z. o sprostredkovaní poistenia a sprostredkovaní zaistenia. Jedná sa o obchodnú zmluvu uzavretú za účelom sprostredkovania uzatvárania poistných zmlúv povinným... pre oprávneného (poisťovňu) a nie o poistnú zmluvu. Túto zmluvu v žiadnom prípade nie je možné považovať za spotrebiteľskú zmluvu. ... súd vadne deklaroval, že sa tu jedná o spotrebiteľskú zmluvu a preto aj následne vadne posúdil celý tento prípad.“.

II.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

V nadväznosti na sťažnostné námietky sťažovateľky ústavný súd, vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia a poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru, zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Ústavný súd vo svojej ustálenej rozhodovacej činnosti tiež akcentuje, že rozhodnutiu všeobecného súdu (vrátane rozhodnutia všeobecného súdu v exekučnej veci) musí predchádzať jeho postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a dohovoru (m. m. I. ÚS 49/01, I. ÚS 230/03).

V nadväznosti na sťažovateľkou navrhovaný petit ústavný súd konštatuje, že prípadné porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 36 listiny) a porovnateľného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru možno posudzovať spoločne, keďže nie sú medzi nimi zásadnejšie odlišnosti (m. m. IV. ÚS 195/07).

K porušeniu základného práva na súdnu ochranu môže dôjsť predovšetkým vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98), ale tiež v prípade, ak by rozhodnutie všeobecného súdu bolo arbitrárne, a teda prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy, ak by výrok rozhodnutia nebol v súlade s priebehom konania a nezodpovedal skutkovým zisteniam, alebo ak by rozhodnutie nebolo dostatočne odôvodnené.

Napadnutým uznesením krajský súd rozhodol, že odvolanie sťažovateľky nie je dôvodné, a preto napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. V napadnutom uznesení krajského súdu sa okrem iného uvádza:

„Odvolací súd preto konštatuje, že súd prvého stupňa v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v spojení s § 45 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní správne preskúmal nielen žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie, exekučný titul, ale aj poisťnú zmluvu zo dňa 22. 01. 2009 a to v súlade s ustanoveniami, ktoré upravujú spotrebiteľské vzťahy. Predmetná poisťná zmluva totiž môže obsahovať viaceré neprijateľné podmienky.

Podľa názoru odvolacieho súdu jednou z neprijateľných podmienok tak ako správne ustálil aj súd prvého stupňa v napadnutom uznesení je aj samotná rozhodcovská doložka, ktorá akákoľvek, bez ohľadu na jej formu a znenie obsiahnutá v zmluve uzatvorenej medzi dodávateľom a spotrebiteľom je podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka neprijateľnou podmienkou, ak spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi dodávateľom a spotrebiteľom v neprospech spotrebiteľa a nebola individuálne dojednaná. ... V predmetnom exekučnom konaní ide o tento prípad. Značná nerovnováha v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa bola spôsobená najmä tým, že spotrebiteľovi bolo zároveň týmto postupom odňaté právo brániť sa a podať žalobu alebo akýkoľvek iný opravný prostriedok na všeobecný súd... pričom táto podmienka nebola individuálne dojednaná a je súčasťou všeobecných poisťných podmienok oprávneného, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou poisťnej zmluvy. ...

Preto celý postup od rozhodcovskej doložky až po rozhodcovský rozsudok je prejavom zneužitia práv dodávateľa... Výkon práv oprávneného dodávateľa podľa predmetnej rozhodcovskej doložky považuje odvolací súd za nezlučiteľný s dobrými mravmi a právnou úpravou ochrany spotrebiteľa, a preto bolo dôvodné aplikovať ustanovenie § 45 ods. 1 a 2 zákona o rozhodcovskom konaní už v štádiu rozhodovania exekučného súdu o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, nakoľko súdny exekútor žiadal vykonať exekúciu na podklade exekučného titulu, ktorý vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti (neplatnú rozhodcovskú doložku) ani nemal byť vydaný...“

Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre zdôrazňuje (napr. III. ÚS 209/04), že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (pozri napr. III. ÚS 209/04).

Aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti

Španielsku z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, bod 29; Hiro Balani proti Španielsku z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis proti Grécku z 29. 5. 1997; Higgins proti Francúzsku z 19. 2. 1998).

Sťažovateľka vo svojej kľúčovej námietke obsiahnutej v odvolaní proti napadnutému uzneseniu okresného súdu z 15. apríla 2013 spochybnila skutkový záver okresného súdu, podľa ktorého poisťná zmluva uzavretá medzi sťažovateľkou a povinnou 27. októbra 2009 bola základom nároku uplatňovaného sťažovateľkou proti povinnej zmenkou. Sťažovateľkou spochybnený skutkový záver bol rozhodujúcim podkladom na rozhodnutie vo veci samej, pretože z rozhodcovskej doložky obsiahnutej v tejto poisťnej zmluve všeobecné súdy vyvodili právny záver o nedostatku právomoci arbitrážneho súdu rozhodnúť o nároku uplatňovanom sťažovateľkou, čím v konečnom dôsledku spôsobili nevykonateľnosť exekučného titulu (rozsudku arbitrážneho súdu z 19. mája 2011).

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že odvolací súd sa nevysporiadal s kľúčovou odvolacou námietkou sťažovateľky, a preto ho možno kvalifikovať ako nepreskúmateľné a arbitrárne. Navyše ústavný súd po preskúmaní spisovej dokumentácie dospel k záveru, že okresný súd sa vo veci sťažovateľky zjavne dopustil excesu vo svojich skutkových zisteniach, pričom krajský súd toto pochybenie súdu prvého stupňa neodstránil aj napriek tomu, že sťažovateľka na túto skutočnosť dôrazne upozornila vo svojom odvolaní.

Podľa názoru ústavného súdu k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie nepochybne môže dôjsť aj vtedy, ak všeobecný súd pri formulovaní skutkových záverov opomenie určitú (a pritom nie bezvýznamnú) časť skutkových zistení, ktoré vyšli v konaní najavo, a to zvlášť vtedy, ak na ne účastník konania upozornil, resp. ich namietal (v konkrétnych okolnostiach v odvolaní proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, pozn.). Ak všeobecný súd primeraným spôsobom príslušnú (a účastníkom konania namietanú) časť relevantných skutkových zistení vo svojom rozhodnutí nevyhodnotí bez toho, že by napr. poukázal na ich bezvýznamnosť či irelevantnosť, tak sa dopúšťa svojvôle, ktorá má za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z uvedených dôvodov ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal vydaniu tohto rozhodnutia, boli porušené práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru,

rozhodol zároveň aj o zrušení uznesenia krajského súdu sp. zn. 15 CoE 128/2014 z 30. apríla 2014 a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Krajský súd bude po vrátení veci na ďalšie konanie viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými predovšetkým v časti II.1 tohto nálezu.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým uznesením

V súlade s čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd uvádza, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu) a zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu (bod 2 výroku tohto nálezu) sa v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) otvára priestor na to, aby sa krajský súd a následne prípadne aj okresný súd samy vyrovnali s ochranou práv hmotného charakteru. Ústavný súd preto tejto časti sťažnosti sťažovateľky nevyhovел, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným súdom (bod 3 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka, zastúpená v konaní pred ústavným súdom kvalifikovaným právnym zástupcom, v petite sťažnosti žiadala uložiť povinnosť úhrady trov konania len najvyššiemu súdu. Sťažovateľka návrh na rozhodnutie vo veci po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie neupravila, a to aj napriek tomu, že z uznesenia o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, ktoré jej bolo riadne doručené, jej musela byť známa skutočnosť o prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie len v časti smerujúcej proti krajskému súdu, a nie aj v časti proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu.

Ústavný súd preto, súc viazaný petitom sťažnosti, návrhu sťažovateľky na úhradu trov konania uplatnenú proti najvyššiemu súdu, ktorý účastníkom tohto konania nie je, nevyhovel (bod 3 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2016